

Псі-програми – знаряддя функціонування людської психіки

М. Й. Варій

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна
Corresponding author. E-mail: varyj@ukr.net

Paper received 13.10.17; Revised 17.10.17; Accepted for publication 19.10.17.

Анотація. У статті розкриваються сутність і зміст псі-програм, як психічного знаряддя здійснення операційно-функціональних перетворень у людській психіці на основі наявного в ній психічного, його психоенергії, її отримання, обробки, перетворення і передавання.

Ключові слова: людська психіка, псі-програма, псі-код, псі-операції, психоенергія, зовнішнє психічне, внутрішнє психічне.

Вступ. Людей давно хвилює питання: як працює людська психіка? Посередництвом чого в ній здійснюються операційно-функціональні перетворення? Які знаряддя вона використовує для здійснення функціональних операцій у процесі, наприклад, поведінки, діяльності, регулювання своїх станів, самоуправління, цілепокладання, самоутвердження, самореалізації, соціалізації, адаптації тощо. Для позначення того, за допомогою чого працює людська психіка, ввели поняття "психологічні механізми", яке сьогодні є найпоширенішим. Однак трактування психологічних механізмів у психологічній науці не може пояснити надзвичайно складної операційно-функціональної діяльності людської психіки.

Наявні пояснення сутності й змісту психологічних механізмів, які ніби виконують у людській психіці функціональні операції, більшою мірою звучать не як відповіді, а як питання: як саме вона працює за допомогою цих механізмів? Посередництвом чого виконує ті чи інші функціональні операції щодо виявлення, утворення, трансформації й переформатування психічних явищ? І нарешті, що «рухає», приводить у дію самі ці психологічні механізми? Яка, власне, їх внутрішня будова? Які їх внутрішні принципи діяльності? На ці запитання відповіді нема. А це серйозно гальмує розвиток психологічної практики. Тому вияснення питань, яким чином працює людська психіка, за допомогою якого знаряддя вона здійснює різні функціональні операції (утворення й перетворення психічних явищ, їх використання в різних процесах тощо) залишається важливим для психологічної теорії та практики.

Короткий огляд публікацій за темою. Аналіз праць з проблем діяльності людської психіки свідчить, що на сьогодні знаряддям її функціонування більшість дослідників вважає психологічні механізми. Вивчення змісту та операційно-функціональних можливостей, які закладені в понятті "психологічні механізми", свідчить про те, що їх розуміють, тлумачать і пояснюють, по-перше, як засоби регуляції поведінки і діяльності (Л.М. Аболін, В.Є. Шорохова, М.І. Бобнева та ін.) [1; 9]; по-друге, як психічний процес активізації та гальмування (В.К. Вілюнас, Є.П. Ільїн та ін.) [4; 7]; по-третє, як способи перетворення у психіці (В.В. Гульдман, Я.О. Пономорьов та ін.) [5; 8]; по-четверте, як індивідуальні типи реагування на порушення в психіці (М.С. Яницький) [10]; по-п'яте, як знаряддя, метод перетворення у психіці (С.Д. Максименко та ін.) [6].

Загалом, термін "психологічні механізми" (власне

механізми, а не функції, операції, діяльність тощо) з'явився не без впливу геометро-механічної (Г. Галілей), а згодом і динамічної (І. Ньютон) картини природи. Відмінність між неорганічними й органічними тілами пояснювалась згідно з критерієм належності останніх до об'єктів, котрі діють як прості технічні пристрої. Отже, простежувались ідеї декартівського дуалізму, що розглядав організм у вигляді машиноподібного пристрою.

Таким чином, з одного боку, науково-технічний прогрес пов'язаний із великими теоретичними відкриттями в науках про фізичну природу і з упровадженням механічних пристроїв, а з іншого – з намаганнями дослідників "душі" не відстати від наукового прогресу і будь-що розкрити внутрішні рушії поведінки та діяльності людини, зумовили механікодетермінізм, що вплинув на виникнення терміна "психологічний механізм".

Проте ніхто не розкриває діяльність самих психологічних механізмів, їх структуру, сили, що приводить їх у рух та ін.

Тому **мета** нашої наукової статті – розкрити та обґрунтувати псі-програми, як знаряддя функціонування людської психіки.

Матеріали і методи. Для обґрунтування псі-програм, як знаряддя здійснення функціонально-операційних у людській психіці, ми використали методи аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування, групування й систематизації наявних знань про психіку людини, її діяльність, психічні явища, психоенергію тощо.

Ми спираємося на досягнення у психонейроендокринології, психосоматичній регуляції, парапсихології та дослідження психоенергетичних процесів за межових станів. Введення у біологію людини квантово-механічних уявлень допомагає по-новому розглядати поняття біологічного простору та часу, полів і енергій, принципів функціонування й законів збереження, котрі діють у живих системах, вищим утіленням яких є людина та її психічна діяльність. Природа людини за такого погляду репрезентується у всій повноті, цілісності та єдності з навколишнім світом і властивими їй закономірностями інформаційного енергообміну.

Важливим є відкриття біополя. Американський учений, засновник кібернетики Норберт Вінер (1894 – 1964) на початку 60-х років ХХ ст. висунув гіпотезу, що мозок людини генерує електромагнітні хвилі. Невдовзі таку гіпотезу було підтверджено експериментально. Тепер ці біохвилі записують на

спеціальних приладах для отримання електроенцефалограм. Мозок людини випромінює величезну кількість електромагнітних хвиль різної частоти: альфа-хвилі (8-14 Гц), бета-хвилі (14-30 Гц), тета-хвилі (4-8 Гц), дельта-хвилі (1-4 Гц).

У кількох експериментах Н. Вінер установив: біохвилі є не тільки механізмом випромінювання, а й механізмом сприйняття людиною біохвиль інших людей.

Ми також спираємося на розроблену нами енергетичну концепцію психіки і психічного [2; 3]. У цій концепції головними є такі положення: 1) людська психіка функціонує на енергетичному рівні, тобто у вигляді псі-енергії; 2) людська психіка (псі-енергія) одночасно існує в людині та поза нею; 3) кожна людська психіка має свій власний неповторний псі-код; усе внутрішнє психічне (зі своїми псі-енергіями) в основі містить цей самий псі-код як базовий; 4) психіка конкретної людини містить психічне минулого, теперішнього і майбутнього; 5) людська психіка функціонує посередництвом псі-програм на кількох рівнях – несвідомому, підсвідомому, свідомому і надсвідомому; 6) за будовою людська психіка – це багаторівневе й багатосистемне, але цілісне й самостійне суще утворення.

Пояснимо, що психічне – це те, що містить психоенергію будь-якої полярності та може взаємодіяти з людською психікою й іншим психічним. Людська психіка також є психічним. Одиницею психічного є квант енергії, в якому наявна мінімальна інформація, котра вже має певну значущість [3, с. 68].

Психоенергія є специфічним видом енергії. Вона містить дві складові: 1) інформаційну; 2) енергетичну. Інформаційна охоплює відомості про явища, процеси, події, наміри, установки і под. Енергетична відображає величину (ступінь значущості змісту інформації), тобто енергетичну потужність психічного. Власне енергетична потужність (її збільшення або зменшення) залежить від того, наскільки важлива ця інформація для людини, наскільки сильно і глибоко переживає її вона та вірить в її реалізацію. Своєю чергою, ступінь значущості відображає силу психічного, потужність його впливу на будь-яке інше психічне, а отже – на вчинки та поведінку людини. Цю ступінь позначаємо поняттям “енергетична потужність” [3, с. 69].

У концепції, за своєю сутністю і змістом, психіка людини розкривається як відносно самостійне індивідуальне холографічне інформаційно-енергетичне утворення зі своїм псі-кодом, яке утримує інформацію про минуле, теперішнє і майбутнє суб'єкта психіки, його внутрішній і зовнішній світ, а також відображає їх значущість для нього; за операційно-функціональними можливостями – як процес постійної взаємодії психоенергії зовнішнього і внутрішнього та внутрішньо-внутрішнього психічного, внаслідок чого відбувається відображення минулого розвитку людства, раси, етносу й нації, роду та родини, а також зовнішнього світу; утримування й відтворення внутрішнього світу суб'єкта психіки; гармонізація й упорядкування смислів його життєдіяльності, розоб'єктивізація внутрішнього психі-

чного у зовнішнє й об'єктивізація зовнішнього психічного у внутрішнє [3, с. 69-70]. Це відбувається внаслідок наявності в людській психіці відповідних псі-програм.

Результати та їх обговорення. Усвідомлюючи неможливість звести людину та її проблеми до механістичних модельних уявлень про діяльність людської психіки, ми здійснили синтез наукових знань, котрий ґрунтується саме на фундаменті психічного, духовного плану організації світу як початкового й основного. Саме енергетичні моделі психіки і психічного з їхньою всепов'язаністю, всепроникненням і простотою можна покласти в основу нового наукового синтезу. На наш погляд, діяльність людської психіки, найімовірніше, пояснюється через функціонування її псі-програм.

Ми вважаємо, **що власне псі-програми людської психіки – це знаряддя здійснення у ній операційно-функціональних перетворень і зовнішнього, і внутрішнього психічного на основі наявного психічного, його психоенергії, її отримання, опрацювання, перетворення і передавання.**

Псі-програма становить внутрішнє психічне, сформоване на засадах неусвідомленої або свідомої фіксованої установки зі своїм псі-кодом, що активізує інше внутрішнє і/чи зовнішнє психічне, відповідно до цього коду, та спрямовує його на реалізацію закладеної в ній (фіксованої установці) інформації. Вона *формується на основі фіксованих установок.*

Фіксованими (програмними) установками для свідомого (свідомий рівень) або підсвідомого (підсвідомий рівень) формування псі-програм є актуалізовані (активовані) бажання, образи уяви, мета, переконання, різні цілі, віра, сенси життєдіяльності, ідеї, нав'язливі думки, погляди, інтереси, стереотипи, звичаї, традиції, твердження, в котрі людина вірить і стійко закріпила їх у свідомості чи/ї підсвідомості тощо.

Актуалізація (активізація) тут означає істотне підвищення ступеня значущості (енергетичної потужності) інформації, закладеної в це психічне (бажання, образ уяви, мету, переконання тощо).

Ідея, думка, твердження, віра, переконання й інше – вільне психічне, яке, свідомо чи підсвідомо активізувавшись у психіці, переростає у фіксовану установку. Це психічне є носієм інформації (I_n) та певної енергетичної потужності (P_n), що відображає ступінь значущості інформації. Власне енергетична потужність (ступінь значущості інформації) активізовує фіксовану установку як внутрішнє психічне, змушуючи її психоенергію впливати на інше внутрішнє психічне, активізувати його для сприйняття й перетворення інформації про те, що потрібно (хочеться) зробити (досягти).

Коли в людини активізоване будь-яке психічне на певному рівні психіки, то інформація про це миттєво передається на всі інші. Ці рівні людської психіки, відповідно до інформації (її змісту, коду), починають функціонувати (здійснювати псі-операції), роблячи свій внесок у розвиток цього психічного явища. Активізація всякого внутрішнього психічного, а також перетворення у психіці відбуваються внаслідок здійснення в ній псі-операцій.

Псі-операція – це процес взаємодії різного зовнішнього та внутрішнього чи внутрішньо-внутрішнього психічного, у зв'язку з чим відбувається виявлення змісту інформації та її енергетичної потужності (ступеня значущості), їх перетворення й утворення нового психічного.

Псі-програма починає формуватися внаслідок активізації (підвищення енергетичної потужності) фіксованої установки як внутрішнього психічного (*перша стадія*) (рис. 1).

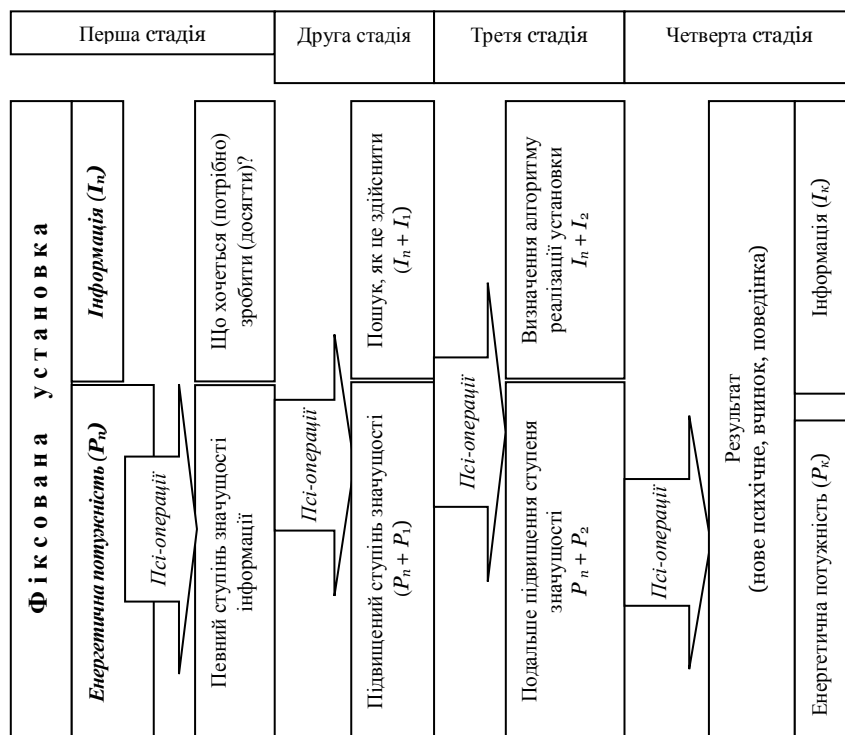

Рис. 1. Структурно-функціональна схема формування псі-програм

Далі відбувається пошук і здійснення того, *що хочеться (потрібно) зробити (досягти)*. У зв'язку з виконанням псі-операцій з іншого внутрішнього психічного виокремлюється інформація (знання про предмети, явища, події, про зв'язки між ними, навички, вміння). Так відбувається пошук іншого психічного, яке забезпечило б реалізацію того, що закладено у фіксованій установці. З множини внутрішнього психічного, яке міститься у людській психіці, “видобувається” інформація про шляхи, методи, способи реалізації фіксованої установки. Психічне з фіксованою установкою відбирає, структурує і спрямовує інше психічне (їх множину) на свою реалізацію.

За допомогою псі-операцій своєрідно аналізують, синтезують, порівнюють, абстрагують, групують, класифікують, систематизують інформацію, визначають її значущість, вирізняють головний аспект тощо. Це збільшує кількість інформації ($I_n + I_1$) та підвищує ступінь її значущості ($P_n + P_1$) (*друга стадія*).

На *третьій стадії* на основі інформації та енергетичної потужності, котрі утворилися після другої стадії, здійснюються псі-операції, спрямовані на вироблення алгоритму реалізації фіксованої установки. На основі цього формується психічне, що містить інформацію про те, *як і що потрібно робити, аби реалізувати фіксовану установку*. Власне, свідомо чи підсвідомо вироблений алгоритм

реалізації фіксованої установки завершує третю стадію формування псі-програми.

Надалі (на *четвертій стадії*), згідно з виробленим алгоритмом, здійснюються псі-операції з *отримання результату, закладеного у фіксованій установці*, тобто відбувається процес операційно-функціональних перетворень для практичної реалізації завдання, закладеного в інформації фіксованої установки.

Результатом діяльності псі-програми може бути вчинок, дія, поведінка, висловлювання, емоція, почуття, стан тощо. У такий спосіб формується кожна псі-програма на свідомому і підсвідомому рівнях. Створення псі-програм на різних рівнях психіки на тій чи іншій стадії має певні особливості.

Зі структурно-функціональної схеми формування псі-програм у людській психіці випливає, що, з процесуального погляду, **псі-програма – нерозривна ланка здійснення послідовно-паралельних псі-операцій у визначеному напрямі** (рис. 2).

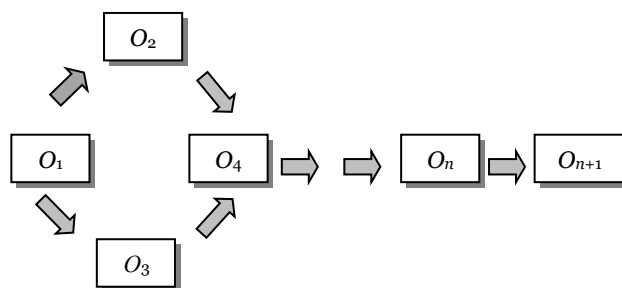

Рис. 2. Процесуальна схема роботи псі-програми

Коли псі-програма вже сформована, то вона працює так. У процесі отримання із псі-програми декодування інформації сигналу про збіг псі-коду з психічним, яке впливає в той час на психіку, відбувається псі-операція активізації псі-програми (псі-операція O_1), що відповідає за реалізацію цієї фіксованої установки. Вона полягає в порівнянні псі-коду (псі-операція O_2) та підсиленні енергетичної потужності інформації (O_3). Психоенергія, яка містить цю інформацію й ступінь значущості (енергетичну потужність), миттєво і цілкомито пронизує псі-програму, всі ланки котрої також активізуються і продовжують виконувати псі-операції відповідно до попередньо закладеної (псі-програмної) інформації:

$O_4, O_n \dots O_{n+1}$,

де n – порядковий номер операції.

Якщо псі-програма сформована під час активізації фіксованої установки, на основі якої вона утворена, така програма діє ніби автоматично.

Отже, псі-програма – це активне психічне, що функціонує, яке “переформовує” внутрішнє і зовнішнє психічне відповідно до свого змісту (закладеної інформації).

Псі-програми спрямовують психоенергетичні потоки.

Псі-програми на засадах неусвідомленої установки формуються на підсвідомому і надсвідомому рівнях. На свідомому рівні людина творить їх усвідомлено. У цьому випадку програмними установками є сенси життєдіяльності, свідомі ідеї, думки, образи уяви, віра, переконання тощо. Зазначимо, що на несвідомому та надсвідомому рівнях псі-програми формуються від початку функціонування людської психіки ще в перинатальний період. Це підтверджують дослідження відомого вченого С. Грофа.

На свідомому і підсвідомому рівнях псі-програми формуються з моменту народження дитини. У людській психіці функціонують (чи можуть функціонувати) різні псі-програми. Можна вести мову про псі-мегапрограми функціонування всієї людської психіки. Псі-мегапрограми підпорядковуються всі інші псі-програми. Їх можна класифікувати за: 1) *рівнями психіки*: базові псі-програми – несвідомого; підсвідомого; свідомого; надсвідомого; 2) *провідними підсистемами психіки*: базові псі-програми – психічних пізнавальних процесів; емоцій; почуттів; психічних властивостей; психічних станів; психічних утворень тощо; 3) *сенсом життєдіяльності* – сенсові псі-програми, котрі формуються для реалізації конкретного сенсу, їх сотні; 4) *ступенем складності*: примітивні, елементарні, найпростіші, передпрості, підпрості, прості, передускладнені, підускладнені, ускладнені, передскладні, складні, переднайскладніші, найскладніші; 5) *часом функціонування*: короткотривалі; довготривалі; 6) *стійкістю*: постійні; тимчасові; ситуативні; 7) *роллю реалізації сенсу життєдіяльності*: головні; допоміжні; 8) *ступенем*

усвідомлення: усвідомлені; частково усвідомлені; неусвідомлені; 9) *величиною психоенергетичного потенціалу*: потужні; середні; слабкі; 10) *полярністю*: позитивні; нейтральні; негативні.

Псі-програма задає параметри діяльності й окремих підсистем психіки, і всієї психіки.

Псі-програми динамічні. Вони переформовуються й удосконалюються, творяться і руйнуються. Унаслідок цього можна розглядати псі-програми відчуття, сприйняття, запам'ятовування, аналізу, синтезу, уявлення, регулювання, спонукання, проектування тощо. Наприклад, біопсихічна підструктура особистості має псі-програми, які забезпечують психофізіологічні функції особливостей мозку, а також зв'язок індивіда зі Всесвітом через дію псі-програм надсвідомості; з минулим розвитком людства, раси, етносу, нації, роду і родини через псі-програми несвідомості.

Іноді смислова псі-програма охоплює низку допоміжних програм. Так, смислова псі-програма адаптації людини до середовища містить допоміжні псі-програми, а саме – аналізу середовища, прогнозування, проектування дій, учинків і діяльності, зміну цінностей, подолання внутрішніх бар'єрів (руйнування та ліквідацію псі-програм, що застаріли), подолання зовнішніх перешкод тощо.

Це саме спостерігаємо, коли людина, скажімо, мати, зазнає життєво-сислової кризи через втрату єдиної дитини. Смислова псі-програма виходу із цієї кризи складна, оскільки має низку допоміжних псі-програм: віднайдення нового сенсу життя; руйнування попередніх псі-програм, пов'язаних із життям дитини і надією на неї; подолання депресивного стану тощо.

Висновки. Знаряддя функціонування людської психіки є не психологічні механізми, а псі-програми. Псі-програма становить внутрішнє психічне, сформоване на засадах неусвідомленої або свідомої фіксованої установки зі своїм псі-кодом, що активізує інше внутрішнє і/чи зовнішнє психічне, відповідно до цього коду, та спрямовує його на реалізацію закладеної в ній (фіксованої установці) інформації. Власне псі-програми людської психіки являють собою знаряддя здійснення у ній операційно-функціональних перетворень і зовнішнього, і внутрішнього психічного на основі наявного психічного, його психоенергії, її отримання, опрацювання, перетворення і передавання. У процесуальному аспекті, псі-програма – нерозривна ланка здійснення послідовно-паралельних псі-операцій у визначеному напрямі. Псі-операція – це процес взаємодії різного зовнішнього та внутрішнього чи внутрішньо-внутрішнього психічного, у зв'язку з чим відбувається виявлення змісту інформації та її енергетичної потужності (ступеня значущості), їх перетворення й утворення нового психічного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аболин Л.М. Психологические механизмы эмоциональной устойчивости человека / Л.М Аболин. – Казань: Издательство Казанского университета, 1987. – 261 с.
2. Варій М.Й. Енергетична концепція психіки і психічного:

- монографія / М.Й. Варій. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 318 с.
3. Варій М.Й. Психіка людини у психоенергетичній концепції / М.Й. Варій // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, V(54), Issue: 126, 2017. – С. 65–71.
  4. Вилиюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека / В.К. Вилиюнас. – М.: МГУ, 1990. – 288 с.
  5. Гульдман В.В. Психологические механизмы патологии влечений / В.В. Гульдман // Мотивационная регуляция деятельности и поведения личности: тематический сб. науч. трудов. – [Отв. ред. Л.И. Анцыферова]. – М.: ИПАН СССР, 1988. – С. 110–114.
  6. Загальна психологія: підруч. для студентів вищ. навч. закладів / С.Д. Максименко, В.О. Зайчук, В.В. Клименко, В.О. Соловієнко. – [За загальною редакцією акад. С.Д. Максименка]. – К.: Форум, 2000. – 543 с.
  7. Ильин Е.П. Мотивы и мотивация / Е.П. Ильин Е.П. – СПб.: Изд-во “Питер”, 2000. – 512 с.
  8. Пономарев Я.А. К теории психологического механизма творчества / Я.А. Пономарев // Психология творчества: общая, дифференциальная, прикладная. – М.: Наука, 1990. – 223 с.
  9. Психологические механизмы регуляции социального поведения / Отв. ред. М.И. Бобнева, В.Е. Шорохова. – М.: Наука, 1981. – 335 с.
  10. Яницкий М.С. Основные психологические механизмы адаптации студентов к учебной деятельности / М.С. Яницкий: Автореф. дис. канд. психол. наук. Иркутск, 1995. – 26 с.

REFERENCES

1. Abolin L.M. Psychological mechanisms of human emotional stability / L.M. Abolin. – Kazan: Kazan University Press, 1987. – 261 p.
2. Varyi M.Y. Energy concept of the psyche and the psychic / M.Y. Varyi. – K. : Center of educational literature, 2009. – 318 p.
3. Varyi M.Y. Human psyche in psychoenergetic concept / M.Y. Varyi // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, V(54), Issue: 126, 2017. – С. 65–71.
4. Viliunas V.K. Psychological mechanisms of human motivation / V.K. Viliunas. – Moscow.: Moscow State University, 1990. – 288 p.
5. Gul'dan V.V. Psychological mechanisms of the pathology of addiction / V.V. Gul'dan // Motivational regulation of person's activity and behavior: thematic collection of scientific works. – [resp. ed. L.I. Antsiferova]. – Moscow: Semiconductor research institute of the USSA, 1988. – P. 110-114.
6. General psychology: a textbook . for the high school students / S.D. Maksimenko, V.O. Zaychuk, V.V. Klivenko, V.O. Soloviienko. – [Ed. by acad. S.D. Maksimenko]. – Kyiv.: Forum, 2000. – 543 p.
7. Ilyin E.P. Motives and motivation / E.P. Ilyin. – St. Petersburg.: Piter Publishing House, 2000. – 512 p.
8. Ponomarev Y.A. On the theory of the psychological mechanism of creativity / Y.A. Ponomarev // Psychology of creativity: general, differentiative, applied. – Moscow.: Nauka, 1990. – 223 p.
9. Psychological mechanisms of regulation of social behaviour / Ed. by M.I. Bobneva, V.E. Shorohova. – Moscow: Nauka, 1981. – 335 p.
10. Yanitsky M.S. Basic psychological mechanisms of adaptation of students to the learning activities / M.S. Yanitsky: Abstract of the diss. Of the cand. of psychol. sciences. Irkutsk, 1995. – 26 p.

Psi-programs – a tool of the human psyche functioning

M. Y. Varyi

Abstract. The article reveals the essence and content of psi-programmes, which are thought as the psychic tool of operational and functional transformations implementation in the human psyche on the basis of the psychic, its psychoenergy, its perception, processing, transformation and transmission.

Keywords: *human psyche, psi-programme, fixed attitude, psi-code, psi-operations, psychoenergy, external psychic, internal psychic.*

Пси-программы – инструменты функционирования человеческой психики

М. И. Варий

Аннотация. В статье раскрыты сущность и содержание пси-программ, как психических инструментов реализации операционно-функциональных преобразований в человеческой психики, основанных на существовании в ней психического, его психоэнергии, её приёму, обработки, преобразования и передачи.

Ключевые слова: *человеческая психика, пси-программы, пси-код, пси-операции, психоэнергия, внешнее психическое, внутреннее психическое.*